Oponentský posudek na diplomovou práci

Karel Hostomský: Regionální aspekty transformace slovenského průmyslu v období 1997-2011

Cílem diplomové práce Karla Hostomského je zhodnocení změn v prostorovém rozmístění slovenského průmyslu mezi lety 1997 a 2011. Základní otázkou práce je, zda-li rozhodujícím vlivem na prostorové rozmístění slovenského průmyslu v tomto období byla závislost na předchozím vývoji nebo investiční strategie nadnárodních mobilních firem. Autor došel k závěru, že mobilní investice zahraničních společností hrály v tomto období rozhodující úlohu. Práce je členěná do pěti kapitol. Má celkovou délku 65 stran, 36 obrázků , dvě tabulkové a jednu mapovou přílohu. Mapy jsou zpracovány profesionálně. Autor prokázal, že se orientuje v zahraniční literatuře, že dokáže využívat statistickou analýzu pro zpracování datových souborů a interpretovat její výsledky. V práci je patrná snaha o empirické testování teoretických konceptů, což znamená, že autor musel vymyslet jakým způsobem je možné zvolené koncepty empiricky testovat za použití dostupných statistických dat na úrovni slovenských okresů. To si zasluhuje uznání a ocenění.

Formální zpracování diplomové práce je v pořádku, i kdyz jsem našel několik gramatických hrubek, nedokončených vět či nesprávný slovosled (viz níže). Vadí mi používání anglických výrazů v českém textu včetně klíčových slov a abstraktu a to případech, kdy české výrazy jsou dostupné a používané.

Je však vidět, že autor si s diplomovou prací dal hodně práce a prokázal schopnost samostatné vědecké práce. Diplomová práce Karla Hostmského bez problémů splňuje kladené požadavky na diplomové práce v oboru geografie. Diplomovou práci proto hodnotím celkově kladně, ale zároveň k ní mám řadu kritických výhrad.

1. Diplomová práce se mi zdá příliš ambiciózní ve snaze empiricky dokazovat především mezinárodně mobilní investice, kde se autor pouští na velice tenký led ve výběru ukazatelů i argumentačně. Myslím si, že by zcela dostačovalo empiricky dokázat, že zahraniční investice do průmyslu byly velice geograficky koncentrované a výrazně přispěly k nárůstu regionálních rozdílů a tak k celkovému nerovnoměrnému rozvoji na Slovensku. Co se týče mezinárodně mobilních investic, tak by bylo přínosnější zmapovat skutečné příklady odchodu zahraničních investorů ze Slovenska – z jakých důvodů a v jakých oborech. Podle mého názoru provedená analýza žádné konkrétní výsledky o mobilních investicích nepřináší, protože žádná mobilita investic není sledována. Jakékoliv závěry o mobilních investicích mají proto spekulativní povahu.
2. V části Data a metody chybí jasné vysvětlení, jakým způsobem budou dva hlavní koncepty práce (závislost předchozím vývoji a mezinárodně mobilní firmy) empirickou analýzou měřeny. Toto je uvedeno v diskusi s literaturou (v případě mezinárodních mobilních firm pouze naznačeno) v částech 2.1 a 2.2, ale jasně by to mělo býto popsáno v části Data a metody.
3. Autor předpokládá, že průmyslové investice na zelené louce jsou obecně investice nestabilní, a proto je spojuje s konceptem mezinárodních mobiliních firem. Podle mého názoru je tato úvaha chybná.
4. Není mi vůbec jasné jak „Míra nezaměstnanosti a komplementární průměrné mzdy ve zpracovatelském průmyslu patří jednoznačně do skupiny faktorů, které zdůrazňuje koncept mezinárodně mobilních firem.“ (str. 52) Jednak nerozumím významu termínu „komplementární průměrné mzdy“, ale hlavně mi není jasné, jak míra nezaměstnanosti a průměrné mzdy souvisí se stabilitou či nestabilitou zahraničních investic. Snad jediná souvislost je, že oblasti s nízkou mzdou jsou atraktivní pro nákladově orientované PZI, které se mohou v budocnosti potenciálně odstěhovat v případě výrazného nárůstu mzdových nákladů.

5. Nedostatečně vysvětlené závěry: např. Na str. 50 autor tvrdí: „Tato signifikantní, byť slabá souvislost mezi růstem počtu zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu a přílivem PZI poukazuje na provázanost s konceptem mezinárodně mobilních firem, jejichž cílem jsou velká města a výhodná geodopravní poloha v západní části Slovenska.“ Podle mého názoru souvislost mezi růstem počtu zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu a přílivem PZI neříka nic o o dlouhodobé stabilitě či nestabilitě investic, jak trvrdí autor.
6. Povrchní interpretace některé literatury: Autor například tvrdí, že „Podle většiny autorů (Pavlínek 2004, Minarčík 2006, Tirpák 2006, Korec 2009, Smith 1996, Baláž 2007) byl úspěch hospodářské transformace závislý na přílivu přímých zahraničních investic.“ To jsem ale ja ve svém článku nikdy netvrdil. Psal jsem, že mnoho ekonomů to tak vidí a přehnaně zdůrazňují význam PZI pro úspěch transormace ve SVE. Já to tak ale nevidím a tento postoj jsem ve svém článku kritizoval. Podobně bych si dovolil tvrdit, že to takto intepretuje Smith (1996).
7. Neúplná věta (str. 25 dole): „Kromě toho každá skupina faktorů je zasazena do korelační analýzy vůči růstu zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu spolu Jelikož kvůli nízkému počtu proměnných a asymetrickému...“
8. Občasné chyby a gramatické hrubky v textu jako např. Na str. 52: „Západ a severozápad země je pro zahraniční investory výrazně dražší pro investory, zatímco ve východních částech Slovenska se průměrné mzdy ve většině okresů až na výjimky pohybovali na úrovni do 50-75 % západních okresů.“ Nebo na straně 53: „Tento vývoj přesto se dá interpretovat tak, že nejspíš v tomto období se mzdy ve srovnání se zeměmi západní Evropy na celém Slovensku se pohybovaly na tak nízké úrovni, že meziregionální rozdíly nehráli významnou roli při rozhodování o lokalitě investice.“
9. Anglické termíny v českých klíčových slovech: Ze čtyřech klíčových slov jsou dvě zcela nepochopitelně v angličtině (path-dependency a footloose multinationals). Nevím, co tím autor sledoval, ale to je nepřípustné, protože se jedná o práci v češtině a oba termíny se dají lehce do češtiny přeložit, jak sám autor v práci dokazuje (závislost na zvolené cestě či předchozím vývoji a mezinárodně mobilní firmy). Stejně tak jsou v abstraktu práce dva základní koncepty uvedeny pouze anglicky bez českého překladu. Čtenář, který neumí anglicky tak abstrakt nemá šanci pochopit. A abstrakt je to první, co bude číst.
10. Zbytečné uvádění anglických termínů v závorkách za českými termíny: resource seekers, efficiency and strategic seekers, footloose, embeddedness atd.
11. Některé mapy jsou nepřehledné, protože kombinují tři ukazatele (např. obr. 11, 17, 21 atd.). Obr. 29 nemá záporné kategorie růstu v procentech, i když celá řada okresů zaznamenala pokles pracovníků ve zpracovatelském průmyslu. Nerozumím tomu, jak může celá řada okresů vykazovat absolutní pokles počtu zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu mezi 1997-1999a 2000-2011 a zároveň kladnou míru růstu.

Přes uvedné výhrady a připomínky doporučuji diplomovou práci Karla Hostomského k obhajobě. Navrhuji známku mezi výborně a velmi dobře podle průběhu obhajoby.

V Praze dne 2. 9. 2012

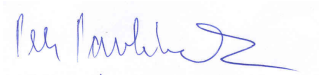

Prof. RNDr. Petr Pavlínek, Ph.D.